

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Емилия Евгениева,

на дисертационен труд за присъждане на образователната

и научна степен „доктор“ по:

област на висше образование 1. Педагогически науки,

професионално направление 1.2. Педагогика,

докторска програма: „Специална педагогика“

Автор: Димитриос Евангелос Танис

Тема: Дигитални образователни ресурси и технологии за преодоляване на езиковите и математическите когнитивни нарушения при деца със специални образователни потребности (умствена изостаналост)

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Евгениева

Със заповед № 1066 / 12.06.2024 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на защита на дисертационен труд „ Дигитални образователни ресурси и технологии за преодоляване на езиковите и математическите когнитивни нарушения при деца със специални образователни потребности (умствена изостаналост)“, за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование, 1. Педагогически науки, направление 1.2. Педагогика, докторска програма по Специална педагогика.

Автор на дисертационният труд е Димитриос Танис, докторант в редовна форма на обучение към катедра „Управление на образованието и специална педагогика“ с научен ръководител проф. д-р Емилия Евгениева.

Представеният от докторанта комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията. Прегледът на всички предложени документи показва, че те съответстват с изискуемото и са по правилата на процедурата.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Представената дисертационна разработка е посветена на значим съвременен проблем – въвеждането на дигитални дидактически средства в процеса на обучение на

ученици с умствена изостаналост. Въпросът има няколко нива на разглеждане тъй като става в условията на нова образователна политика на приемащата среда. Затова от особено значение е представеният дисертационен труд да изясни някои особености на актуалното състояние на съвременната образователна среда и основанията, които повлияват на структурирането ѝ. Иновация в системата на образование се разглежда и разработва спрямо международни и национални стратегии, европейски и национални политики, нормативни документи и др., които осигуряват изграждането на приемаща среда. Заедно с това се прави анализ на наличния ресурс – подготвени специалисти, информационна обезпеченост, материална обезпеченост. От наличието или отсъствието на тези фактори, се прогнозира и за възможността да се реализира и с какво качество дадена иновация.

Дисертационният труд съдържа увод, три глави, изводи и препоръки, приноси, библиография в текст от 170 страници.

Това, което прави впечатление в разработения теоретичен обзор от Димитриос Танис е проследяването на съществуващите тенденции в международен и национален план. Тези тенденции са описани по трите линии на разработвания проблем – дигитални дидактични материали, ученици с умствена изостаналост и дигитална компетентност.

Дисертационният проблем изисква да се обърне внимание на условията, които влияят на интегрирането на дигитални дидактически средства в процеса на обучение. Още повече, че дидактическите средства можем да ги разделим на разработени от учителите или такива, които се предоставят в готов вид за нуждите на процеса на обучение като карти, таблици, макети и т.н. В този смисъл се очаква от обосновката на докторанта да се получи информация точно за тези различни начини на въвеждане на дадено дидактическо средство в процеса на обучение от учителя. Тази специализация на проблема ясно проличава в направения анализ на съдържанието и разработения на това основание изследователски инструмент.

На следващо място бих искала да посоча, че е важно за качеството на представения дисертационен труд, обособяването на практическата насоченост на проблема. От една страна това докторантът го е постигнал в теоретичната си част, като се е позовал и представил различни етапи на въвеждане и оценяване на иновативните дигитални дидактични материали, а след това и в представения практически продукт под формата на разработен софтуер.

Отчитайки тези и други аспекти на представената дисертационна разработка мога с основание да оценя положително актуалността на формулирания проблем и неговото теоретично-практическо приложение.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Дисертационният труд разработва своята изследователска програма в две части. Изследване на нагласите на педагогическите специалисти за използване на дигитални дидактични материали в процеса на обучение и разработване на дигитален дидактически модел.

Формулираните изследователски цели и задачи кореспондират с направения теоретичен обзор и изводите от него поставят на вниманието аспект от процеса на обучение на ученици с умствена изостаналост, както и възможностите за включването им в процеса на обучение и използване от тях на дигитални дидактични материали. Това изследване има определено практическо приложение. Анализът, който е направен на нагласите на учителите дава актуална картина на развиващата приобщаваща политика в общообразователно училище. Известна истина е също така, че образователната система като цяло е все още твърде голям длъжник на учителите, които работят с ученици със специални образователни потребности. При организирането на процеса на обучение се разчита на педагогическото им творчество и майсторство, което да замести липсващите помагала и дидактични материали. Учителите са активни в разработването на свои учителски материали, с които да подкрепят приобщаването на учениците със специални образователни потребности. Това ясно показва анализа на получените данни от допитването.

Направените изводи в оценявания дисертационен труд, представят и това, че при обучението на ученици с умствена изостаналост е възможно да се използват различни нива на учебното съдържание. В това разбиране на учителите, дигиталните дидактически средства се използват така, че детето с умствена изостаналост да може да работи на своето индивидуално ниво, но заедно с другите деца. Това е важен момент, който произтича от регистрираната нагласа на педагогическите специалисти. В данните се вижда, че учителите не правят разлика между използването на различни видове дигитални материали и с готовност ги използват и за ученици със специални образователни потребности. Извод, който показва, че специализирано разработване на дигитални материали съобразно когнитивните процеси не се налага. Те влизат в структурата на досегашните модели, реализирани в образователната система. Това е

интересен извод, който може да бъде доразвит и използван при работа за преодоляване на свръхприсъствието в живота на децата на екранна информация. Вероятно от този извод може да се осмисли и проучи възможност упражненията, които се разработват с дигитални дидактически материали да се използват и при работа за преодоляване на екранната зависимост. Тема, която докторантът е добре да продължи да изследва в практическата си работи занапред.

Описаните изводи от направеното изследване задават конкретни предпоставки и условия за приложението им в практиката. Следва да се предприемат конкретни стъпки за неговото разпространение.

3. Преценка на автореферата и публикациите

Авторефератът е добре структуриран. Представя философията на теоретичния анализ и добре е представена изследователската идея и получените резултати.

Публикациите представят трите части на дисертацията – теоретична постановка, изследователска програма, получени резултати.

4. Мнения, препоръки и бележки.

Представеният дисертационен труд има добра теоретична обосновка. Може да се разшири анализа на конкретното законодателство и съдържанието на учебните програми по език и математика, за да се дадат по-точни насоки за начина на използването на дигитални дидактични материали в практиката. Още повече, че съотнасянето им към учебното съдържание ще допълни липсващите идеи за редукия на учебното съдържание за учениците с умствена изостаналост. Всичко това не намалява стойността на направеното изследване, а е препоръка за практическата реализация на изводите.

Коментарът на количествените данни може да бъде по-разгърнат.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Дисертационният труд показва, че докторант Димитриос Танис притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Педагогика“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на

научно изследване. Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за представения дисертационен труд, автореферат, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Димитриос Танис в област на висше образование 1. Педагогически науки, Направление 1.2. Педагогика, Специална педагогика

1.09.2024 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Емилия Евгениева)